

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут вищої освіти НАПН України
Маріупольський державний університет

Міжнародна науково-практична конференція

**«Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності
сучасного університету»**

25-26 травня 2017 року

Збірник матеріалів конференції

Україна – Маріуполь – МДУ

Список використаної літератури

1. Морозова В.Н. Методы политического анализа / В.Н. Морозова – Воронеж, 2007. – 51с.
2. Иванов О.В. Комп'ютерний контент-аналіз: проблеми та перспективи вирішення / О. В. Иванов // Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія: Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. — Харків: Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, 2009. — Випуск 15. — С. 335-340.
3. Ахременко, А. С. Политический анализ и прогнозирование / А. С. Ахременко. — М.: Гардарики, 2006. — 333 с.
4. Юськів Б. М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід /Б.М. Юськів [Монографія]. – Рівне.: "Перспектива", 2006. – 203 с.

Y. Konstantinova

USE METHOD CONTENT ANALYSIS IN MODERN POLITICAL RESEARCH

The stages of content analysis, its current state and scope. Highlight important stage in the use of methods such as: tools, documenting the quantitative characteristics of the array, hull identification source unit credit analysis and more.

Keywords: content analysis, think tanks, communication research, information, methods.

УДК 930:94(477.6)(043)

Коробка В.М., Коробка Ю.В.

ДОСВІД ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАДАЗОВ'Я ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ-ІСТОРИКАМИ В МДУ

У тезах розглядається інтернаціоналізація вищої освіти на прикладі спеціальності «Історія» Маріупольського державного університету, де останнім часом збільшилася кількість іноземних студентів. Водночас, спостерігається виникнення відносно нового явища в освітньому процесі вишу – перешкод, обумовлених мовними, психологічними та цивілізаційними бар'єрами між усталеним університетським середовищем та студентами-іноземцями. Їх наявність долається втіленням стратегії покрокового надбання досвіду прирощення знань та групового визнання успіхів навчально-пізнавальної діяльності, посиленням уваги до наочних методів, оновленням змісту навчання тощо.

Ключові слова: інтернаціоналізація, досвід, історія, українське Надазов'я, іноземні студенти, історична інформатика.

Інтернаціоналізацію вищої освіти на спеціальності «Історія» історичного факультету Маріупольського державного університету останнім часом можна безпосередньо помітити у збільшенні кількості іноземних студентів, зокрема громадян Республіки Туркменістан.

Актуальність теми пов'язана і з пробудженням у світової та української громадськості інтересу до форпосту України на Сході – українського Надазов'я в цілому та Маріуполя зокрема. Загалом, загрози російської агресії, участь значної кількості місцевого населення у сепаратистських акціях навесні – влітку 2014 р., ворожа інформаційна війна, матеріальне зuboжіння переважної більшості городян створюють у місті атмосферу спантеличення, яка поширюється навіть у середовищі доволі освічених людей, а також студентів, у тому числі іноземних громадян. Частина маріупольців підтримують ідею «русского міра» і величі радянського минулого. У цих умовах важливими для нашого часу є завдання більш виразно поширювати, в першу чергу в середовищі студентської молоді, український компонент місцевої історії, який десятки й сотні років свідомо тримався під спудом, залишаючись без належної уваги.

Ні для кого не є таємницею наявність вельми помітних мовних, психологічних та навіть

цивілізаційних бар'єрів між усталеним університетським середовищем та студентами-іноземцями. Та все ж перешкоди в опануванні предметами, які так чи інакше торкаються питань історії українського Надазов'я долаються, у міру сил, у ході втілення покрокового надбання досвіду прирощення знань та групового визнання успіхів навчально-пізнавальної діяльності. Певний досвід із зазначених питань накопичено у результаті викладання курсів «Історія України», «Міське громадське управління Маріуполя в 1790 – 1914 рр.», «Історична інформатика», «Екскурсійна робота» тощо.

Планування процесу навчання за участю іноземних студентів передбачає посилення уваги з боку викладача наочним методам, у ході втілення яких збільшується в рази застосування географічних та історичних карт, схем, малюнків, картин, світлин, відео, умовних образів і т. ін., які супроводять виклад, пояснюють причино-наслідкові зв'язки та сутність проблем. Покращенню засвоєння матеріалу сприяють мультимедійні презентації, які складаються з набору слайдів та спецефектів, текстового вмісту (нотатків викладача), а також роздаткового матеріалу для студентів.

Неабиякий інтерес у студентів-туркмен викликає застосування у навчальному процесі власних наукових здобутків викладачів. Велике зацікавлення пробуджує наочна демонстрація творчої лабораторії (механізм народження нової ідеї або нового знання) науковців – уведення в науковий обіг невідомих історичних документів, звернення уваги на джерела, які, через недбалість дослідників попередніх часів, не залучались до вивчення.

Дуже складним місцем при з'ясуванні предмета проблеми є вивчення студентами-туркменами понять, які відображають історико-географічні та адміністративно-територіальні реалії минулого. Вони мають засвоїти, що Україна у складі Російської імперії – це підкорена країна, люди, які зберігають і розвивають із покоління в покоління певні стандарти життя, цінності й норми, побут і культуру [1]. Ведучи мову про Катеринославську губернію як адміністративно-територіальну одиницю Російської імперії на півдні України, застосовується поняття «вілаєт» у якості знайомого туркменам аналога.

Через заплутаність, яку спричинили сучасні вітчизняні бізнесмени, політики та науковці від гуманітаристики, складністю розуміння для наших співвітчизників та іноземців відзначається термін «Донбас». Загалом, це аббревіатура від геологічного поняття «Донецький басейн» («Донецький кам'яновугільний басейн»). Студентам вдається засвоїти, що Донбас охоплює території, які входять до складу сучасних Дніпропетровської, Харківської, Донецької та Луганської областей України, а також частини Ростовської області Росії. Межі областей і кам'яновугільного басейну не збігаються. Втім, Надазов'я та Маріуполь не належать до Донбасу і не позначаються на геологічній карті як його частина. Задля полегшення розуміння поняття «Донецький кам'яновугільний басейн» як геологічного середовища, використовується знайоме туркменам поняття «нафтогазовий басейн».

Застосування інформаційних (комп'ютерних) технологій рішуче розповсюдилися в науковому та освітньому історичному просторі. За допомогою візуалізації числових відомостей дослідники отримали нові можливості для аналізу історичних джерел, створення нових наукових фактів та опанування ними. Статистичний матеріал на графіках стає більш доступним для сприймання, ліпше осмислюється та запам'ятовується. Так, запропонований тут для прикладу графік «Основні статті доходів Маріуполя у 1874 – 1914 рр.» дає узагальнену картину стану й розвитку міського господарства Маріуполя тощо. Як бачимо, найбільш значущу роль у доходах міста відігравало міське майно, яке приносило доходи до бюджету через здавання його в оренду. Водночас, на початку ХХ ст. одним із найважливіших джерел фінансування бюджету стають міські підприємства.

Основні статті доходів Маріуполя у 1874 – 1914 рр. (у руб.) [2]

Загалом, опановуючи освітньо-професійні програми підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів, іноземні студенти на спеціальності «Історія» оволодівають свіжими знаннями про українське Надазов'я, які є результатом власних досліджень та містяться у вищезазначених курсах. Їх стислий виклад полягає в наступному. Маріуполь зараз – передня варта України на Сході. Так само, як і за часів Запорізької Січі, коли тут на березі річки Кальміус височила

козацька фортеця, яка мала таку ж назву і була центром однойменної паланки та осередком заселення й господарського освоєння з яскравими ознаками складних адміністративних функцій.

Опановуючи територіальні трофеї війни (1768 – 1774 рр.) із Портою та охоплюючи цупкими обіймами адміністративно-територіального устрою українські землі, Російська імперія прагнула їх довічної інкорпорації. Такі перетворення охопили й українське Надазов'я внаслідок ліквідації Запорізької Січі. Одним із методів встановлення імперського панування було застосування іноземних переселенців.

Так, у 1778 р. із Кримського ханату почалось переселення християн у Надазов'я, яке завершилося, поміж іншим, влаштуванням 1780 р. навколо колишньої козацької фортеці – Кальміусу міського поселення – Маріуполя та близько двох десятків сіл. Таким чином, Маріуполь «сів» на Кальміус. Християнські переселенці з Криму не становили єдиної етнічної спільноти – поділялися на дві мовні групи, мова яких належить до діалектів грецької, і тих, які спілкувалися за допомогою тюркських діалектів. Переселенці отримали гарантоване законом виключне право землеволодіння, повне звільнення від військової служби, запровадження так званого Маріупольського грецького суду – гібридної установи, яка, химерно поєднувала функції різних імперських судових установ того часу [3]. Зазначені привілеї та належність до православ'я обумовили перетворення переселенців на територіально-станово-конфесійну спільноту «маріупольські греки», яка усіяло піклувалася про їх незмінність. Така відданість до середньовічних за сутністю порядків призвела до герметизації заштатного Маріуполя та сіл навколо нього, обумовила економічний застій у розвитку регіону. «Розгерметизація» Маріуполя відбулася в наслідок «великих реформ» 60 – 70-х рр. XIX ст. Привілеї маріупольських греків було скасовано. Маріуполь перетворився на пересічний повітовий центр.

Утім, на тлі загального імперського індустріального підйому місто набуває значення непересічного промислового центру. Змінюється етнічний склад населення. Так, в оприлюднених результатах місцевого перепису населення 1892 р. зазначалося, що «переважним елементом у м. Маріуполі є населення “русское”, головним чином, “малороси”» [4].

Маріупольська міська дума стояла біля колиски всіх великих логістичних та промислових об'єктів міста. Міське самоврядування Маріуполя забезпечило місту друге місце після губерньського Катеринослава за рівнем бюджетних доходів та витрат, а також за рівнем розвитку освітянської та медичної галузей.

Декілька яскравих епізодів характеризують непересічний український компонент місцевої історії. Так, Ф. Хартахай, що походив з маріупольських греків як студент С. Петербурзького університету занурився у студентське життя і одночасно став одним з активних учасників освіченої української діаспори в імперській столиці. 28 лютого 1861 р. Ф. Хартахай був серед тих, хто в Петербурзі на своїх плечах ніс труну з прахом Т. Шевченка і виголосив над домовиною Кобзаря яскраву промову українською мовою.

Найбільш помітний слід у якості міського голови Маріуполя залишив І. Попов, маріупольський грек, який протягом 23 років очолював думу та управу. У 1918 р., намагаючись налагодити міське господарство, управлінськими здібностями Івана Олексійовича спробувала скористатися адміністрація Української держави гетьмана П. Скоропадського. У той же час Д. Хараджаєв, неформальний авторитет міської громади, очолив гетьманську адміністрацію Маріупольського повіту в якості земського старости.

Список використаної літератури

1. Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К., 1998. – С. 716.
2. Коробка В.М. Громадське управління в містах Катеринославської губернії (1870 – 1914 рр.): монографія / В.М. Коробка. – Маріуполь: Акварель, 2014. – С. 248.
3. Коробка В. Загадка маріупольських греків / В. Коробка, Ю.Коробка // Україна у світовому історичному просторі: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 21

квітня 2017 р. / під заг. ред. К. В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2017. – С. 166 – 169.

4. Мариуполь и его окрестности. Отчет об учебных экскурсиях Мариупольской Александровской гимназии. – Мариуполь: Типо-Литография А.А. Франтова, 1892. – С. 445.

V. Korobka, Y. Korobka

RESEARCH OF UKRAINE NADAZOVYE HISTORY BY FOREIGN STUDENTS-HISTORIANS IN MSU EXPERIENCE

Article consist of the research of internationalization of highest education on example of “History” specialization of Mariupol state university, where was registered increase in foreign students recently. With that said, noted an appearance of new kind of events in educational process – hindrances of language, psychological and civilization barriers between stable university environment and foreign students. Their existence countered by implementation of systematic strategy of acquired experience, adding knowledge and group recognition of scientific and educational process, intensification of attention to scientific methods, renewal of the educational material and so forth.

Keywords: internationalization, experience, history, Ukraine Nadazovye, foreign students, historical informatics.

УДК 930.253:004.738.5 (043)

Кригіна О.В.

ВЕБ-САЙТИ АРХІВНИХ УСТАНОВ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ

У тезах розглядаються веб-сайти архівних установ як джерело інформації. Веб-сайт архівної установи умовно можна назвати новим видом архівного довідника – комплексним електронним довідником оперативного характеру. Інформаційний ресурс веб-сайтів розглядається як сукупність документів та інших даних, що існують в електронній формі. Визначені основна структура інформаційної насиченості архівних веб-сайтів. Визначено, що на офіційних порталах державних архівних установ постійно оприлюднюються архівні матеріали. Архівні сайти розглядаються в якості повноцінних віртуальних культурно-інформаційних та дослідницьких центрів.

Ключові слова: веб-сайт, інформаційний ресурс, архівна установа.

Початок ХХІ століття характеризується швидким розвитком комп'ютерних та інформаційних технологій. Характерною ознакою сучасного стану суспільства є інформатизація та формування інформаційного суспільства. Основою інформаційного суспільства сьогодення є глобальна мережа Інтернет, яка являє собою світову систему найбагатших інформаційних ресурсів, що володіє різноманітними технологіями щодо обробки, зберігання, використання та розповсюдження інформації. Інтернет – одна з форм існування сучасного інформаційного суспільства, доступ до якої є відкритим й для архівів. Інформаційні технології проникають у всі сфери життєдіяльності суспільства. Архівна справа не залишилась осторонь зазначених процесів.

Архівним установам які працюють з інформацією, важливим є використання сучасних форм надання архівної інформації як науковцям, так і пересічним громадянам, зокрема, використовуючи для цього мережу Інтернет. Сьогодення потребує, аби архіви не лише забезпечували користувачам доступ до документів через читальні зали та інформаційні бази, а надавали їм якомога повну та об'єктивну інформацію про склад і зміст архівних фондів через відповідний комплекс науково-довідкових засобів у мережі Інтернет. Упродовж 1990-х рр. у світі були здійснені перші спроби створення електронних архівів [1].

Веб-сайт архівної установи умовно можна назвати новим видом архівного довідника – комплексним електронним довідником оперативного характеру. Можливості такого довідника